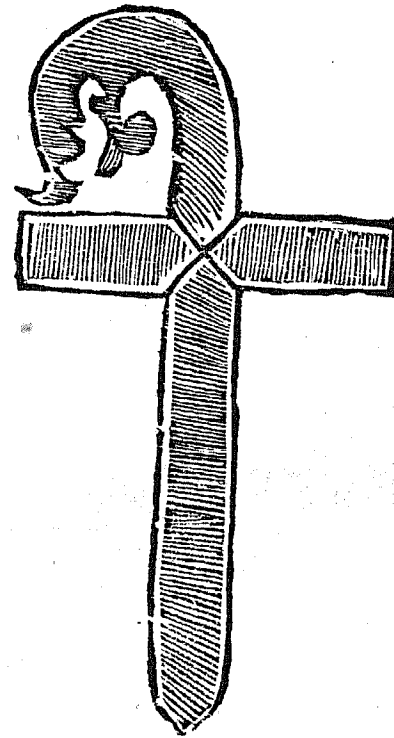

REGULA
CANONICORUM

Regularium Ecclesiæ, & Monasterij Sanctæ Ma-
riæ de Roncesvalles : inventa in eodem
Monasterio.

*Pampilonæ : Apud Iosephum Michaelem de
Ezquerro , Regiorum Navarræ Tribu-
nalia Typographum.*

REGULA CANONICORUM REGULA-
rium Ecclesiæ , & Monasterij Sanctæ
Mariæ de Roncesvalles , inventa in
eodem Monasterio.

Hæc sunt quæ observanda præcipit.

ANTE omnia Fra-
tres charissimi di-
ligatur Deus, dein-
de proximus, quia
ista præcepta sunt
principaliter no-
bis data.

Hæc igitur sunt quæ ut observetis præ-
cipimus in Monasterio constituti.

Primum propter quod in unum estis
congregati , ut unanimes habitetis in Do-
mo Domini , & sit vobis anima una , &
cor unum in Deo.

Et non dicatis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia.

Et distribuatur unicuique vestrum à Præposito vestro victus, & tegumentum: non æqualiter omnibus, quia non æqualiter valetis omnes: sed potius unicuique sicut cuique opus fuerit; sic enim legitis in Actibus Apostolorum, quia erant illis omnia communia, & distribuabatur unicuique, sicut cuique opus erat.

Qui aliquid habebant in sæculo, quando ingressi sunt Monasterium, libenter velint illud esse commune; qui autem non habebant, non ea, quærant in Monasterio, quæ nec foris habere potuerunt: sed tamen eorum infirmitati quod opus est, tribuatur; etiam si paupertas eorum, quando foris erant, nec ipsa necessaria poterat invenire: tamen non videntur se esse fœlices, quia invenerunt victum, & tegumentum, quale foris invenire non potuerunt.

Nec erigant cervicem, quia sociantur eis, ad quos foris accedere non au-

debant; sed sursum cor habeant, & terra vana non quærant; ne incipiant esse Monasteria divitibus utilia, non pauperibus, quia sic divites illic humiliantur, & pauperes illic inflantur.

DE DIVITIBUS CONVERSIS.

RURSUS etiam illi, qui aliquid videbantur esse in sæculo, non habeant fastidio Fratres suos, qui ad illam Sanctam Societatem ex paupertate venerunt: magis autem studeant, non de Parentum divitum dignitate, sed de pauperum fratrum Societate gloriari: nec extollantur si communi vitæ aliquid de suis facultatibus contulerint, nec de suis divitijs magis superbiant; quia eas ipsi Monasterio partiuntur, quam si eis in sæculo fruerentur. Alia quippe quæcumque iniquitas in malis operibus exercetur, ut fiant: Superbia verò etiam bonis operibus insidiatur, ut pereant: & quid prodest, dispergendo, dare pauper-

ribus, & pauperem fieri; cum anima
misera superbior efficiatur, divitias con-
temnendo, quam fuerat possidendo? Om-
nes ergo unanimiter, & concorditer vi-
vite, & honorate in vobis Deum invi-
cem; cuius templa facti estis. Orationi-
bus instate horis, & temporibus constitutis.

DE ORATORIO.

IN Oratorio nemo aliquid agat, ni-
si ad quod factum est, unde, &
nomen accepit. Ut si fortè aliqui
præter horas constitutas, si eis vacat ora-
re voluerint, non eis sit impedimento
qui ibi aliquid agendum putaverint. Psal-
mis, & Hymnis cum oratis Deum, hoc
versetur in corde, quod profertur in ore.
Et nolite cantare, nisi quod legitis esse
cantandum. Quod autem non ita scrip-
tum est ut cantetur, non cantetur.

Carnem vestram domate ieiunijs, &
abstinentia escæ, & potus, quantum va-
letudo permittit. Quando autem aliquis

ie-

7
ieiunare non potest, extra horam pran-
dij aliquid alimentorum non sumat, ni-
si cum ægrotat.

DE SILENCIO AD MENSAM.

CUM acceditis ad mensam, do-
nec inde surgatis, quod vobis
secundum consuetudinem legi-
tur, sine tumultu, & contentionibus au-
dite. Ne solæ vobis fauces sumant cibum,
sed & aures esuriant Dei verbum.

DE INFIRMIS EX PRISTINA CON-

suetudine.

QUI infirmi sunt ex pristina con-
suetudine, si aliter tractantur
in victu, non debet alijs mo-
lestum esse, nec iniustum videri eis, quos
fecit aliqua consuetudo fortiores: nec il-
los foeliciores putent, quia sumunt, quod
non sumunt ipsi; sed sibi potius gratu-
lentur, quia valent, quod non valent
illi.

DE

DE DELICATIS CONVERSIS.

ET si eis qui venerunt ex moribus delicatioribus ad Monasterium aliquid alimentorum, operimentorumque datur, quod alijs fortioribus, & ideo felicioribus non datur; cogitare debent, quibus non datur, quantum de sua seculari vita illi ad istam vitam descendunt, quamvis usque ad aliorum, qui sunt corpore firmiores frugalitatem pervenire non potuerunt. Nec debent velle omnes quod paucos. Vident amplius (non quia honorantur, sed quia tolerantur) accipere, ne contingat detestanda perversitas, ut in Monasterio, ubi quantum possunt, fiunt divites laboriosi, fiant pauperes delicati.

DE CONVALESCENTIBUS AB INFIRMITATE.

SAnè quemadmodum egrotantes necesse habent minus accipere, ne graventur, ita post ægitudinem sic tractan-

tandi sunt, ut citius recreentur (etiam si de humillima sæculi paupertate venerint) tamquam hoc illis contulerit recentior ægritudo, quod divitibus anterior consuetudo. Sed cum vires pristinas reparaverint, redeant ad feliciorem consuetudinem suam, quæ famulos Dei tanto amplius decet, quanto minus indigent. Nec ibi eos teneat voluptas iam vegetatos, quos necessitas levarat infirmos. Illos æstimet ditiores, qui in sustinenda parcitate fuerint fortiores. Melius est enim minus egere, quam plus habere.

DE HABITU, ET VESTIBUS.

Non sit notabilis habitus vester, nec affectatis vestibus placere, sed moribus. Quando proceditis, simul ambulate. Cum veneritis, quo itis, simulfate. In incessu, in statu, in omnibus motibus vestris vestram bonam conversationem ostendite, & nihil fiat, quod cuiusquam offendant aspectum; sed quod vestram deceat sanctitatem. **B DE**

DE OCULORUM PETULANTIA CA- venda.

OCuli vestri, & si iaciuntur in ali-
quam, fœminarum, in nulla
figantur, neque enim quando proceditis,
videre prohibemini; sed appetere, vel
ab ipsis appeti velle criminofum est: nec
solo tacito affectu, sed aspectu quoque
appetitur, & appetit concupiscentia fœ-
minarum: nec dicatis vos habere animos
pudicos, si habeatis oculos impudicos,
quia impudicus oculus impudici cordis
est nuncius. Et cum se invicem fibimet,
tacente lingua, conspectu mutuo corda nun-
tiant impudica, & secundum concupiscen-
tiam carnis alterutro delectantur ardore,
etiam intactis ab immunda violatione cor-
poribus, fugit castitas ipsa de moribus:
nec putare debet qui in fœminam figit
oculum, & illius in semetipso diligit fi-
xum ab aliis se non videri: cum hoc fa-
cit videtur omninò, etiam à quibus se vi-
deri non arbitratur: Sed etiam si lateat,

&

& à nemine hominum videatur; quid fa-
ciet de illo superno inspectore, quem la-
tere nihil potest? An ideo putandus est
non videre, quia tanto videt patientius
quanto sapientius? Illi ergo vir sanctus
timeat displicere, ne velit fœminæ male
placere; illum cogitet omnia videre, ne
velit fœminam malè videre: Illius nam-
que & in hac causa commendandus est ti-
mor, ubi scriptum est: Abominatio est
domino defigens oculum.

DE SERVANDA PUDICITIA AD IMVI- cem.

QUANDO ergo simul estis in Eccle-
sia, & ubicumque ubi fœminæ
sunt, invicem vestram pudici-
tiam custodite: Deus enim, qui habitat
in vobis, etiam isto modo custodiet vos
ex vobis, & si hanc, de qua loquor,
oculorum petulantiam in aliquo vestrum
adverteritis, statim admonete, ne malè
cæpta progrediantur; sed de proximo

B2

cor-

corregantur : Si autem & post hanc admonitionem , vel alio quocumque die idipsum eum facere videritis , iam velut vulneratum sanandum prodat , quicumque hoc potuerit invenire : prius tamen est alteri , vel tertio demonstrandum , ut duorum , vel trium testium possit ore convinci , & competenti severitate coerceri : nec vos iudicetis esse malevolos , quando hoc iudicatis , magis quippe nocentes estis , si fratres vestros , quos indicando corrigere potestis , tacendo perire permittitis : Si enim frater tuus , qui vulnus habet in corpore , velit occultari , cum timet secari , nonne crudeliter abstergeretur , & misericorditer indicaretur ? Quanto ergo potius debes manifestare , ne deterius putrescat in corde : Sed antequam aliis demonstretur , per quos convincendus est , si negaverit , prius Præposito debet ostendi , si admonitus neglexerit corrigi , ne forte possit secretius correctus non innotescere cæteris : Si autem negaverit , tunc neganti adhibendi sunt alii , ut etiam co-

ram

ram omnibus possit , non ab uno teste argui , sed à duobus , vel tribus convinci.

Convictus verò secundum Præpositi , vel Præsbyteri , ad cuius dispositionem pertinet arbitrium , debet emmendatoriam sustinere vindictam ; quam si ferre recuserit , etiam si ipse non absceferit , de vestra societate abjiciatur : non enim & hoc fit crudeliter , sed misericorditer , ne contagione pestifera plurimos perdat : & hoc quod dixi de oculo non figendo , etiam in cæteris inveniendis , prohibendis indicandis , convincendis , iudicandisque peccatis diligenter , & fideliter observetur cum dilectione hominis , & odio vitiorum.

Quicumque autem in tantum progressus fuerit malum , ut occultè litteras ab aliquo , vel quodlibet munus accipiat ; si hoc ultrò confitetur , parcatur illi , & oretur pro illo : Si autem deprehenditur , atque convincitur , secundum arbitrium Præsbyteri , vel Præpositi gravius emmendetur.

DE

DE GUSTODIA VESTIUM.

VESTES vestras in unum habeatis sub uno Custode, vel duobus, vel quos sufficere possit ad eas excutiendas, ne à tinea lædantur: & sicut pascimini ex uno Cellario, sic induamini ex uno vestuario.

NE CONTENTIO SIT INVICEM DE VESTIBUS.

ET si fieri potest ad vos non pertineat quod vobis indumentum pro temporum congruentia proferatur, utrum hoc recipiat unusquisque quod deposuerat, an aliud, quod alter habuerat: dum tamen unicuique, prout cuique opus est, non negetur: Si autem hinc inter vos contentiones, & murmura oriuntur, cum conqueritur aliquis se deterius accepisse, quam prius habuerat, & indignum esse, quod ita vestiatur, sicut alius frater ejus vestiebatur; hinc

vos

vos probate quantum vobis desit in illo interiore sancto habitu cordis, qui pro habitu corporis litigatis: tamen si vestra tolleratur infirmitas, ut hoc recipiatis, quod deposueritis, in unum tamen locum sub communibus custodibus habeat quod ponitis; ita sanè ut nullus sibi aliquid operetur, sed omnia opera vestra in communi fiant, maiori studio, & frequentiori alacritate, quam si vobis singulis faceretis propria: Charitas enim, de qua scriptum est, quod non querit quæ sua sunt, sic intelligitur, quia communia proprijs, non propria communibus anteponit; & ideo quanto amplius rem communem, quam propriam curaveritis, tanto vos amplius proficere noveritis, ut in omnibus, quibus utitur transitura necessitas, superemineat quæ permanet charitas: Consequens ergo est, ut etiam cum quis filijs suis, aut aliqua necessitudine ad se pertinentibus, in Monasterio constitutis aliquam contulerit vestem, sive quodlibet aliud inter necessaria deputandum, non occultè accipiatur,

sed

sed sit in potestate Præpositi ; ut in rem communem redactum , cui necesse fuerit , præbeatur , quod si aliquis rem sibi collatam cellaverit , furti iudicio condemnetur.

DE ABLUTIONE VESTIUM.

INDUMENTA vestra secundum arbitrium Præpositi labentur , sive à vobis , sive à Fulonibus , ne interioris animæ fordes contrahat mundæ vestris nimius appetitus.

DE NECESSITATE INFIRMORUM.

LAVACRUM etiam corporis , cum infirmitatis necessitas cogit , minime denegetur , sed fiat sine murmure de consilio medicinæ ; ita ut etiam si nolit , iubente Præposito , fiat quod faciendum est pro salute : Si autem velit , & forte non expedit , suæ cupiditati non obediatur , nam aliquando etiam

si

si noceat , prodesse creditur quod delectat : Denique si latens est dolor in corpore , famulo Dei dicenti quid sibi doleat , sine dubitatione credatur ; sed tamen , utrum sanando illi dolori quod delectat expediat , si non est certum , Medicus consulatur ; neque eant ad balnea , sive quocumque ire necesse fuerit minus quam duo , vel tres ; & ille qui habet aliquo cundi necessitatem , non cum quibus ipse voluerit , sed cum quibus iusserit Præpositus , ire debet.

DE QUOLIBET ÆGROTANTIUM.

ÆGrotantium cura , sive post aegritudinem reficiendorum , sive aliqua imbecillitate , sive etiam febribus laborantium uni alicui debet iniungi , ut ipse de Cellario petat , quod cuique optis esse prospexerit ; sive qui Cellario , sive qui vestibus , sive qui codicibus præponuntur , sine murmure serviant fratribus suis.

C

UT

UT CERTA HORA CODICES PETANTUR.

Codices certa hora singulis diebus petantur : extra horam qui petierit, non accipiat.

UT ABSQUE DILATIONE VESTIMENTA indigentibus tribuantur.

Vestimenta verò, & calceamenta, quando fuerint indigentibus necessaria, dare non differant, sub quorum custodia sunt, quæ poscuntur.

UT LITES NULLAS HABEATIS.

Lites autem nullas habeatis, aut quam celerrimè finiatis, ne ira crescat in odium, & trabem faciat de festuca, & animam faciat homicidam, sic enim legitis : qui odit fratrem suum, homicida est.

Quicumque convitio, vel maledicto,

vel

vel etiam criminis objectu alterum læsserit, meminerit satisfactione quam totius curare quod fecit; & ille qui læssus est sine disceptatione dimmittere : Si autem invicem se læsserint, invicem sibi debita relaxare debebunt propter orationes vestras, quas utique quanto crebriores habebitis, tanto sanctiores habere debebitis: Melior est autem, qui, quamvis ira sæpè tentatur, tamen impetrare festinat, ut sibi dimittat, cui se fecisse agnovit iniuriam quam qui tardius irascitur, & ad veniam petendam difficilius inclinatur: qui autem nunquam vult petere veniam, aut ex animo petit, sine causa est in Monasterio, etiam si inde non ejiciatur: proinde vobis à verbis durioribus parcite; quæ si emissa fuerint ex ore vestro, non pigeat ex ipso ore profferre medicamenta, unde facta sunt vulnera.

Quando autem necessitas disciplinæ in moribus coercendis, dicere vos dura verba compellit, si etiam ipsi vos modum excessisse sentitis, non à vobis exigitur, ut

à subditis vêniam postuletis; ne apud eos, quos oportet esse subiectos, dum nimium servatur humilitas, regendi frangatur auctoritas: Sed tamen petenda est venia ab omnium Domino, qui novit etiam eos; quos plus iusto fortè corrigitis, quanta benevolentia diligatis.

Non autem carnalis, sed spiritualis debet esse inter vos dilectio.

DE OBEDIENTIA PRÆPOSITI.

PRæposito, tanquam patri obediat, multo magis presbitero, qui omnium vestrum curam gerit. Ne in illo offendatur, qui dicit: qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit. Admonendi sunt Canonici ut perpendant, quia quidquid à fidelibus datur, redemptio peccatorum est, & ideo non gloriantur talibus sumptis uti, sed magis timeant, quod in veteri testamento de Sacerdotibus dictum est, iniquitatem populi eos debere portare, & ideo cum magno timore su-

per

per eos solliciti sint, quorum donis participantur, quia magnum periculum est iudicem fieri vitæ alienæ qui nescit tenere moderamina vitæ suæ. Ut ergo cuncta ista serventur precipimus, & si quid servatum minus fuerit non negligenter pretereatur, sed ut emendandum corrigendumque curetur, ad præpositum præcipuè pertinebit, ut ad presbiterum, cui est apud vos maior auctoritas, referat quod modum vel vires eius excedit. Ipse verò qui vobis præest, se non existimet potestate dominante, sed charitate serviente felicem: Honore coram vobis prælatus sit vobis, timore coram Deo substratus sit pedibus vestris. Circa omnes se ipsum bonorum operum præbeat exemplum: corripiat inquietos, consoletur pusillanimes, suscipiat infirmos, patiens sit ad omnes. Disciplinam libens habeat, metuens imponat. Et quamvis utrumque; sit necessarium, tamen plus à vobis amari appetat quam timeri: semper cogitans Deo se pro vobis redditurum esse rationem. Un-

de

de vos magis obediendo, non solum vestri, sed etiam ipsius miseremini, qui inter vos quanto in loco superiori, tanto in periculo maiore versatur.

ORATIO BEATI AUGUSTINI.

Donet Dominus, ut observetis hæc omnia tanquam spiritualis pulchritudinis amatores, & bono Christi odore de bona conversatione fragrantēs: non sicut servi sub lege, sed sicut liberi sub gratia constituti. Ut autem vos in hoc libello tanquam in speculo possitis inspicere, né per oblivionem aliquid negligatis, semel in septimana vobis legatur, & ubi vos inveneritis ea, quæ scripta sunt, facientes, agite gratias Domino honorum omnium largitori; ubi autem sibi quicumque vestrum videt deesse aliquid, doleat de præterito, caveat de futuro, orans, ut & debitum dimittatur, & in tentationem non inducatur.

Explicit regula.

